ZAKOPANE
Stary Cmentarz
na Pęksowym Brzyzku

WANDA GENTIL
TIPPENHAUER
WIDIGIEROWA
*1899 †1965
MALARKA

KORNEL
MAKUSZYNSKI

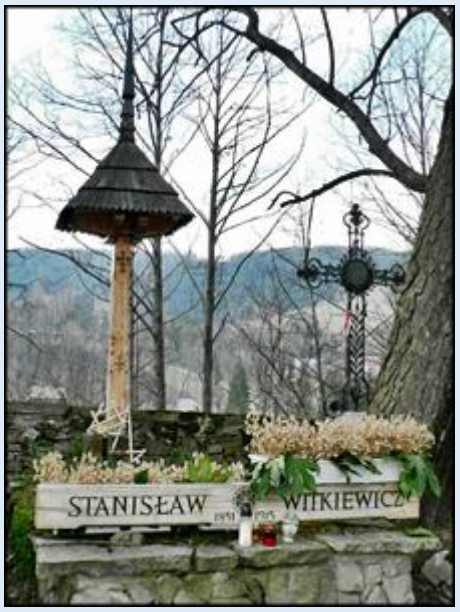
STANISŁAW
WITKIEWICZ

KAROL STRYJEŃSKI

JAN DŁUGOSZ

TADEUSZ
GĄSIENICA
GIEWONT

D.O.M

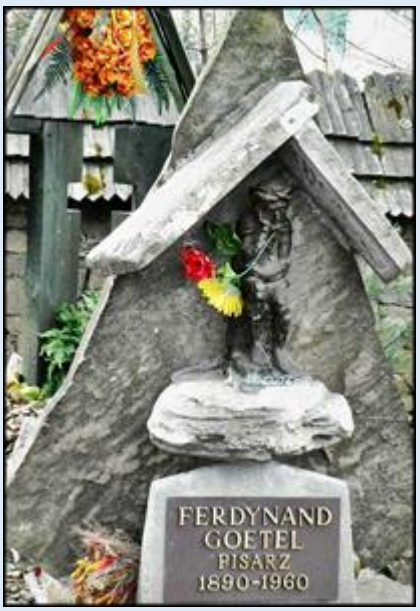
FERDYNAND
GOETEL
PISARZ
1890-1960

ŚP

MARIAN

ŚP
STANISŁAW
GĄSIENICA BYRCYN
ZASŁUŻONY PRZEWODNIK
TATRZAŃSKI
CZŁONEK ZAŁOŻYCIEL POGOTOWIA
GÓRSKIEGO
LAT 80
ZM. 20 IX 1967
PROSI O MODLITWĘ

MAREK
GĄSIENICA
BYRCYN
WIELOLETNI
RATOWNIK
GOPR
ZAKOPANE

EUGENIUSZ
GĄSIENICA SIEDZIA

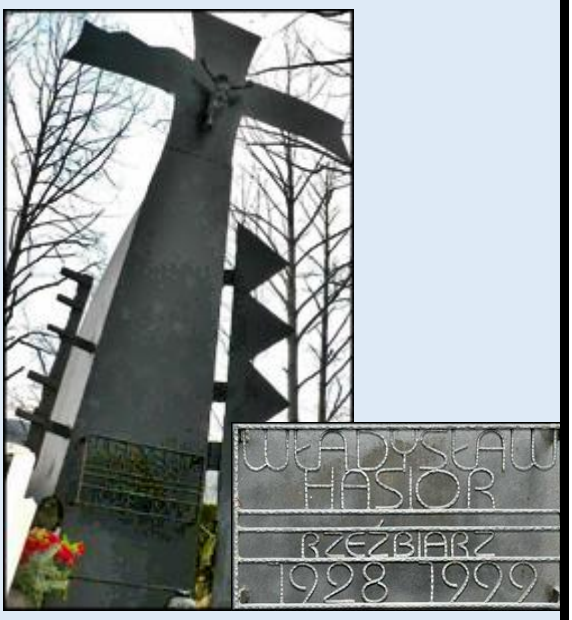
WŁADYSŁAW
HASIOR
RZEŹBIARZ
1928 1999

ZOFIA
GANIEWSKA

ANTONI
KENAR
*1906+1959
RZEŹBIARZ
PEDAGOG

KAZIMIERZ PRZERWA TETMAJER 1865 1940

STANISŁAW WITKIEWICZ
WŁADYSŁAW ORKAN 1875-1930

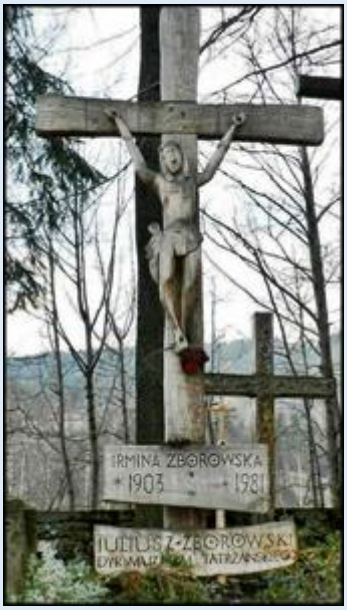

Śmierć – to jakbyś (nie całkiem, ale przyjmij, że prawie…
rozdmuchał wodorosty, zimne i zielone,
I jakby się na przestrzał – nagle – w ciemnym stawie
zrobił otwór błękitny wprost na Tamtą Stronę…
(Beata Obertyńska)

SIOSTRY KARMELITANKI BOSE

STANISŁAW
MATEJA
JANUSZ
KUBICA
zginęli w Tatrach 11 sierpnia 1996
w katastrofie śmigłowca
podczas akcji ratunkowej

Ś P
MARIA MARUSARZOWA
STANISŁAW MARUSARZ
ZASŁUŻONY RATOWNIK
I PRZEWODNIK
1908 - 1981

BRONISŁAWIWI CZECHOWI
POLSKI ZWIĄZEK NARCIARSKI

JAN PEKSA

WŁADYSŁAW
PEKSA

MATKA
ST. IGNACEGO
WITKIEWICZA
WITKACEGO
POCHOWANEGO W JEZIORACH
NA POLESIU W PRZEKONANIU
ZE PROCHY JEGO TU SPOCZYWAC
POWINNY - WSPOLNY NAGROBEK
I SYNOWI POSTAWILI
PRZYJACIELE

X. JÓZEF STOLARCZYK

BRONISŁAWOWI CZECHOWI

KORNEL
MAKUSZYŃSKI
1884 + 1953

STARY CMENTARZ W ZAKOPANEM zwany też „PĘKSOWYM BRZYZKIEM”
swój początek i nazwę wywodzi – wg tradycji – od Jana Pęksy,
który ok. 1848 roku miał ofiarować na cmentarz swój grunt
położony na wysokim brzegu – skarpie (po góralsku zwanej „brzyzkiem”)
nad potokiem Cicha Woda.

Z przekazów literackich i „Kroniki parafialnej” wynika, że cmentarz powstał po 1850r.
Cmentarz ten, otoczony murem z ok. 1870 r., jest jedną z trzech nekropolii narodowych,
po warszawskich „Powązkach” i krakowskich „Rakowicach”.
W 1931 r. uznany jako cmentarz zabytkowy, objęty jest ochroną konserwatorską.
Jest to cmentarz p a r a f i a l n y.

Początkowo był to skromny, wiejski cmentarz, na którym chowano miejscowych górali oraz bliżej nieznane osoby młode, ofiary wypraw w Tatry lub gruźlicy. Dopiero w 1889 r. dokonano pierwszego pochówku osoby sławnej. Był to wszechstronnie zasłużony dla Zakopanego, powszechnie znany i poważany lekarz, zwany przez lud góralski „królem Tatr” – dr Tytus Chałubiński. Od tego momentu datuje się zwyczaj chowania na tym cmentarzu osób zasłużonych. Spoczywa tu wielu wybitnych taterników, artystów, lekarzy, naukowców, sportowców i społeczników m.in.: Stanisław Witkiewicz, Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Władysław Orkan, Kornel Makuszyński, Władysław Hasior, Zofia i Henryk Paryscy, Stanisław Marusarz. Leżą tu także znani górale, m.in. Jan Krzeptowski Sabała, Stanisław Nędza Kubiniec, Stanisław Gąsienica Byrcyn, Helena Roj Kozłowska. Stąd nekropolia ta uchodzi za Cmentarz Zasłużonych. Znajdują się tu też nieliczne nagrobki symboliczne znanych osób poległych tragicznie jak np.: Mariusza Zaruskiego, Bronisława Piłsudskiego, Bronisława Czecha, Heleny Marusarzówny i pamiątkowe pomniki, jak: Pomnik Demonstracji Patriotycznych w Warszawie i w Wilnie w 1861 r. i Pomnik Sybiraków. Mimo różnorodności typów nagrobków „Pęksów Brzyzek” zachował charakter cmentarzyka wiejskiego z unikalnymi formami drewnianych monumentów i rzeźb wykonanych przez artystów pochodzących z Liceum Sztuk Plastycznych im. Antoniego Kenara.

Obok roli zabytku i miejsca wiecznego spoczynku wybitnych, zasłużonych dla Zakopanego i Tatr osób, nekropolia pełni funkcję cmentarza parafialnego, gdzie do pogrzebu mają prawo również członkowie wcześniej pochowanych tu starych rodów góralskich.

Zasady obowiązujące na cmentarzu są następujące:

- *o pochówku decyduje proboszcz parafii rzymsko-katolickiej pw. Najświętszej Rodziny w Zakopanem; należy uzyskać nań pisemne zezwolenie w kancelarii na Nowym Cmentarzu przy ul. Nowotarskiej, czynnej w godz.: 8:00 – 11:45;*
- *warunkiem otrzymania zgody na pochówek w starym grobie jest ustalenie pokrewieństwa oraz opłacenie grobu;*
- *o formie nowego nagrobka, lub modernizacji/konserwacji istniejącego decyduje Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – wiadomość w kancelarii na Nowym Cmentarzu przy ul. Nowotarskiej,*
- *wszystkie nagrobki, które posiadają opiekunów powinny być opłacone w kancelarii;*
- *nagrobki o wybitnych walorach artystycznych, nie mające opiekunów, są konserwowane z funduszy społecznych, zbieranych podczas dorocznej „Zaduszkowej kwesty na rzecz odnowy zabytkowych nagrobków”, organizowanej 1 listopada przez Towarzystwo Muzeum Tatrzańskiego im. Dra Tytusa Chałubińskiego i Towarzystwo Opieki nad Zabytkami w Zakopanem.*

Datki na ten cel można składać też do skarbony przy ścieżce na cmentarz.
Serdeczne Bóg zapłać!

MARIAN PAJĄKOWSKI

HELENA
KOZŁOWSKA

Uzupełnienie Jana Niteckiego z września 2019 r.
po renowacji cmentarza

STANISŁAW
PEKSA
25/12. 1883 – 5/10. 1957
WIĘZIEŃ HITLEROWSKI

ADAM
PACH
MARIA
PACH

MAREK
SOKOŁOWSKI

ŚP
HELENA ROJ
KOZŁOWSKA
ARTYSTKA
LUDOWA

1898 † 1954
ANIELA GUT
STAPIŃSKA

BRAT ALBERT

GRÓB
CHRAMCOW

RÓB KARMELITANEK BOSYCH

TADEUSZ MURASIEWICZ
29.I.1972
HANNA MURASIEWICZ

KORNEL
MAKUSZYŃSKI

1911 S. T. P. 2004
Jerzy Ustupski

KAROL

MARIAN PAJĄKOWSKI

MIJAJĄ LUDZKIE POKOLENIA
FALE GDY WIATR MORZEM ZNAJ
I NIE MASZ GROBÓW ICH PAMIĘ
I NIE MASZ BÓLÓW ICH WSPOMN

S P
WOJCIECH
CZARNIAK

S P
JAN
AGA TUREK

WANDA
MACHNOWSKA

W HOŁDZIE PROFESOROWI
OSWALDOWI BALZEROWI 1858-1933
WIELKIEMU PATRIOCIE,
OBROŃCY MORSKIEGO OKA
STOWARZYSZENIE ABSOLWENTÓW
I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO
IM. OSWALDA BALZERA W ZAKOPANEM
MIASTO ZAKOPANE
2008

D.O.M.
JAN

1951 r.

FERDYNAND
GOETEL
PISARZ
1890-1960

ANDRZEJ TOMASZEWSKI
ur. 17.VIII.1952, zm. 27.IV.2008.
MARIA TOMASZEWSKA
ur. 20.I.1927, zm. 31.I.2011.

S.P
STANISŁAW KRZEPTOWSKI
"CZARNY"
EUGENIUSZ WŁODARCZYK
ZASŁUŻONY DZIAŁACZ KULTURY
ODZNACZONY ZŁOTYM KRZYŻEM ZASŁUGI

IZABELLA
WAŁCZAK
WOJCIAK

ŚP
KS. PRAŁAT
ZBIGNIEW WIŚNIOWSKI
ŚP
HELENA WIŚNIOWSKA
JERZY WIŚNIOWSKI
KIER. SZKOŁY

INRI

ŚP
JAKUB
GĄSIENICA WAWRYTKO

ANNA
LOBARZEWSKA
BOTANIK OBROŃCA
FLORY TATRZAŃSKIEJ
1910–1989
PROF. WACŁAW
FELCZAK
SZEF
KURIERÓW KARPACKICH
HISTORYK
GAZDA NA KORPIELÓWCE
1916–1993
WIĘZIEŃ POLITYCZNY
W LATACH 1948–1956
DZIAŁACZ OPOZYCJI
ANTYKOMUNISTYCZNEJ

ŚP
BIERNACIK
MIECZYSŁAW

GLUZIŃSKA
ZOFIA
TOMASZ
GLUZIŃSKI

WACŁAW GLIGER
MUZYK
ŻM.30.04.1988R

ŚP
Z JAKA TROJACKICH
ZOFIA ŻARNECKA

KATARZYNA
GĄSIENICA
GIEWONT

ur. 1911 Ś. † P. zm. 2004
Jerzy Ustupski
Wioślarz-medal Olimp. 1936
Żołnierz A.K.-walczył
w Powstaniu Warszawskim
Wieloletni Prezes GOPR
Działacz PTTK i Zw.
Podhalan

STANISŁAW WITKIEWICZ

KAROL STRYJEŃSKI

Anna
PĘKSA
KRZYSIAK
POKÓJ JEJ DUSZY
Maria
PĘKSA
POKÓJ JEJ DUSZY

KORNEL
MAKUSZYNSKI

TYTUS
1883

ZOFIA STECKA
WISŁOCKA

EUGENIUSZ
GĄSIENICA SIECZKA

JAŚINSKI
STANISŁAW KAMIŃSKI
ZOFIA KAMIŃSKA

ZYGMUNT
PIEKACZ

JAN DŁUGOSZ

D.O.M.
ANNA KASZELEWSKA

WŁADYSŁAW ORKAN 1875 - 1930
L.O
SADOWNE

JANINA
MAKUSZYŃSKA

X. JÓZEF STOLARCZYK

1907 1984
ZASŁUŻONY RATOWNIK
I PRZEWODNIK
1908 - 1981

JAN PIASA

Zdjęcia: ***Jan Nitecki***